СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XXXII. Число 54. Джерзи Сити, Н. Дж., четвер, 6. марта, 1924. VOL. XXXII. No. 54. Jersey City, N. J., Thursday, March 6, 1924. THREE CENTS

КУЛИДЖ НАКАЗУЄ СЛІДСТВО НАД БЮРОМ ВЕТЕРАНІВ

ВАШІНҐТОН, 4. марта. — Президент Кулидж приказав департаментови судівництва почати слідство над закидами, що двох конґресменів мало датися перекупити людям, вмішаним у перекупства в бюрі ветеранів, та мало вживати свого впливу для забезпечення злочинцям безкарности. Імен конґресменів ще не подано урядово до публичного відома.

З НАФТОВОГО СКАНДАЛУ

ВАШІНҐТОН, 4. марта. — В сенаті піднесено нині, що кількох людий, вмішаних у нафтовий скандал, ще далі остає на урядових становищах. Межи инчими має бути урядником відомий Меклін, одна з найбільше провинених осіб. Сенатори домагалися усунення їх з уряду.

КУЛИДЖ ШУКАЄ НАСЛІДНИКА ДЛЯ ДЕНБІ

ВАШІНҐТОН, 4. марта. — Президент Кулидж не може рішитися, кого іменувати секретарем фльоти по Денбі, котрий зрікся уряду через нафтовий скандал.

На послідній конференції представників ґазет у Кулиджа, президент питався ґазетярів, кого вони радиліб іменувати на се становище.

НАФТЯРІ ПІДХОДИЛИ ДО СЕНАТОРА ВОЛША

ВАШІНҐТОН, 4. марта. — Сенатор Волш з Монтани виявив нині, що нафтяр Догені, вмішаний в нафтовий скандал при винаймі нафтових теренів, застережених для американської фльоти, підходив до нього послідного грудня з предложеннем покористуватися на спілку нафтовою концесією. Волш відкинув пропозицію.

ГАРДИНҐ А НАФТОВІ АРЕНДИ

ГАРИСБУРҐ, Па., 4. марта. — Ґубернатор пенсилвенійського стейту каже в публичній заяві, що він остерігав свого часу президента Гардинґа проти винайму публичних ґрунтів, лісів та нафтових теренів приватним підприємствам та що президент Гардинґ послухав його щодо лісів, але не послухав його щодо нафтових теренів.

КУЛИДЖ ЗА МЕЛОНОМ ПРОТИ КОНҐРЕСУ

ВАШІНҐТОН, 4. марта. — Президент Кулидж видав публичну заяву сенаторам, що він далі стоїть за податковим проектом секретаря (міністра) скарбу Мелона та що він не поступить зі свого становища на крок, хочби навіть прийшлось йому заветувати проект, ухвалений обома палатами конґресу.

БОРОТЬБА ЗА БОНУС

ВАШІНҐТОН, 4. марта. — В справі бонуса для ветеранів ведуться далі переслухання перед комітетом палати послів для приходів. На переслуханнях іде тепер суперечка, в який спосіб виплачувати ветеранам бонус, чи давати їм готівку, чи що другого, чи право вибору межи готівкою а обезпеченнем.

КУЛИДЖ ЗА ДОПОМОГОЮ ФАРМЕРАМ

ВАШІНҐТОН, 4. марта. — Президент Кулидж заявив, що він попирає ухваленне проекту Мекарі й Гогена про допомогу для фармерів. Після сього проекту допомога малаби полягати в тому, що федеральний уряд мавби зорґанізувати своїми грішми публичну корпорацію для заграничної торговлі рільничими продуктами.

ЗНОВА НОВИЙ РОСПОРЯДОК В СПРАВІ ІМІҐРАЦІЇ

НЮ ЙОРК, 4. марта. — Іміґраційний уряд уже скасував нині свій вчорашний роспорядок, після котрого всі іміґранти, їдучі другою клясою, мали переходити ревізію на Елис Айленді. Проти сього роспорядку запротестували властителі кораблів, і іміґраційний уряд згодився переводити ревізію сих іміґрантів у першій клясі на кораблі.

МЕКСИКО ВСПОКОЮЄТЬСЯ

МЕКСИКО, 4. марта. — Федеральний уряд рішив росписати вибори виконавчих урядників (президента републики) та законодавців (послів) на день 6. липня. Уряд рішився на росписанне виборів, уважаючи, що край вже достаточно вспокоївся, щоби відбути мирні вибори.

Повстанці обороняються на послідній своїм становищи в стейті Оаксака, де ще бороняться трох ґенералів з невеличким відділом втікачів.

РЕВОЛЮЦІЯ В ГОНДУРАСІ

ВАШІНҐТОН, 4. марта. — Федеральний уряд дістав вістку від военного корабля Милуоке, що він уже приїхав на води середно-американської републики Гондураса та закинув якор на Тихім океані коло міста Амапалі. Команда корабля доносить, що президент републики, проти котрого повстали зоружем в руках аж дві партії, втік зі столиці та приїхав до Амапалі, себто під охорону американської фльоти.

ВЕЛИКИЙ ЗЕМЛЕТРУС В ЦЕНТРАЛЬНІЙ АМЕРИЦІ

САН ХОСЕ, Коста Ріка, 4. марта. — Місто Сан Хосе та околицю навістило велике землетрясенне. Потрясення почалися коло 4. години рано. Наслідком його половина будинків в місті завалена. Межи ними розвалився дім американської делеґації.

Про землетрус доносять теж з других частий середної Америки. Тяжкі потрясення далися відчути в державі Нікараґві, але там не було більшої шкоди.

КОЛО ІНТЕРВЕНЦІЇ В ГОНДУРАСІ.

ВАШІНҐТОН, 3. марта. — Американський департамент війни дістав телеґрами з Гондураса, середно-американської републики, що богато Американців поважно загрожені потрійною революцією, що розриває тепер сей край.

Американський уряд не хоче інтервеніювати, але дав приказ кільком другим военним кораблям бути готовим відплисти до Гондураса для охорони американських інтересів.

МАЮТЬ ПІДДАТИ ВНЕСОК ЗА НЕЗАВИСИМОСТЮ ФИЛИПИНІВ.

ВАШІНҐТОН, 3. марта. — Комітет палати послів для справ островів має предложити американському конґресови питанне, чи Филипинські острови мають стати зовсім независимі від Злучених Держав.

ЗА НЕЗАВИСИМОСТЮ ФИЛИПИНІВ ЗА 25 ЛІТ.

ВАШІНҐТОН, 4. марта. — Секретар Вікс заявився за тим, щоби филипинську справу рішити в той спосіб, щоби филипинам обіцяти повну независимість у 1949 році, себто за чверть століття.

Він каже, що в тій думці буде поставлене в конґресі відповідне внесення.

БОРОТЬБА ЗА ПРОГИБІЦІЮ.

ОЛБАНІ, НЮ ЙОРК, 4. марта. — Нюйорська леґіслятура ухвалила подати до конґресу меморіял, щоби конґрес змінив прогибіційний закон у той спосіб, щоби людина, нарушуючи сей закон, не підлягала подвійній карі (від федерального суду та стейтового суду), як се було досі.

КАЦАПСЬКЕ ЗОЛОТО.

На просьбу ґенерального прокуратора нюйорського стейту, стейтовий найвисший суд заборонив на будуче продавати далі шери підприємства „Ґрейт Ореієнтал Ленд Девеломпенд Ко." та „Айридіо Платинам енд Ґолд Ко.". Сі підприємства зорґанізували були, провідники галицьких русофілів в 1921 році, заявляючи покупцям уділів, що в місті Йонкерсі під Ню Йорком є богаті поклади золота, плятини та дорогоцінних каменів, які можуть принести вкладчикам по 23,000 до 35,000 долярів приходу на кождих 1,000 долярів, вложених у підприємство. Суд, забороняючи дальшу продаж, уділів, заявив, що він не може дозволити на сю продаж, коли при ній далі говориться про великі мінеральні скарби, заховані в землі.

ПІД УПЛИВОМ ХВИЛЕВОЇ БЕЗПАМЯТИ.

До одної поліційної стації приведено в ночи молоду женщину, що мандрувала вулицями міста одіта так, немов би була готова спати. Коли її розбуджено на поліційній стації, вона подала своє імя й адресу, з котрої показалося, що вона замандрувала з дому 12 кварталів (блоків), поки її не стрінув полісмен та забрав під свою опіку. Її зараз відставлено до шпиталю, де лікарі пробують не дати її захоріти на запаленнє легень.

ВІДДІЛ У. Н. СОЮЗА В КАЛІФОРНІЇ.

За стараннем гр. Ілії Вавричука та кількох його товаришів основано перший відділ Українського Народного Союза в стейті Каліфорнії, над Тихим Океаном. Товариство називається Перше Українське Запомогове Товариство в Каліфорнії, Любов в Лос Анджелес. Товариство буде відділом У. Н. Союза ч. 302.

Гр. Вавричук, котрий ніс головний тягар коло його зорганізовання, був довгі роки членом відділу 301 Українського Народного Союза в Шикаґо, в стейті Илинойсі. Перенісшися до Каліфорнії, він уважав своїм першим народним обовязком зібрати невеличку місцеву українську кольонію та основати з неї відділ нашої організації.

Місцева громада відчуває потребу не лишень запомогової організації, але й товариського життя. Кромі сього товариство хотілоб послужити другим Українцям, що думалиб туди перенестися, інформаціями про місцеві умови. В тій цили товариство просить всіх заінтересованих писати на адресу орґанізатора відділу, гр. І. Вавричука, 1848 Іст Ферст стріт, Лос Анджелес, Каліфорнія.

„ЧИСТКА" ЖІНОК.

В Червонопрісенському Клюбі в Москві розглядали комуністи питання боротьби з абсентуванням комуністів на засіданнях клюбу. Прихильники Зіновєва поставили таку резолюцію: „Нам необхідно звернути особливу увагу на дрібно-буржуазний, розкладовий вплив, який мають безпартійні жінки на своїх мужів комуністів, і на боротьбу з тим шкідливим впливом, яку нам треба повести в ударному порядку. Для цього треба нам при помочі окремих комісій провести чистку безпартійних жінок. Кожда безпартійна жінка не має права відмовляти показати свою партійну політуру. Нам звертають увагу, що жінок комуністів треба притягати на партійні зібрання і до партійних клюбів, але ми не можемо позволити на вільний доступ для непевної маси і через це відказуємося від того. Через це проведена основно чистка жінок внесе в ряди комуністів знакомство з всіми жінками партійників і одночасно оживить та скріпить партійні лави та послужить брацьким запрошенням до спільного життя для одних, а переконуючою пересторогою для других".

ПІСЛЯ ВИБУХУ В ХЕМІЧНІЙ ФАБРИЦІ.

Стейтовий уряд в Трентоні, Ню Джерзі, дістав цілий ряд протестів від горожан, обурених на передержуванне припасів вибухових матерій у хемічних фабриках, поміщених серед мешкальних домів. Ґубернатор стейту обіцяв розвести остре слідство в сій справі, а стейтові законодавці збираються ухвалити закон проти держання експльодуючих матерій. Ходять чутки, що на румовищах хемічнїо фабрики, знищеної вибуком, ще й тепер є велика маса вибухових матерій, не експльодованих.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На днях приїхав до Америки доктор прав Теодор Вовчко Кульчицький, фабрикант з Софії, Болгарія. В Америці заложив фірму International Bureau of Commerce під ч. 30 Іст Сема ул., Ню Йорк.

ІГЛА МАНДРУЄ ПО ТІЛІ.

Один нюйорський лікар оперував одну жінку з Джемейки, на Лонґ Айленд. Причиною операції, як говорив лікар, котрий її приписав, був зарослий ніготь на палци ноги. При операції показалося, що причиною опухнення палця була зовсім не та, що підозрівав лікар. При операції саме лікар добув з ноги кусок іглии якого чверть цаля завдовшки. Тепер і виявилася вся історія. Женщина, перучи шмаття яких 8 місяців тому, вчула нагло сильне вколення в палець лівої руки. Хоча палець поболював її кілька разів опісля, вона не звертала на се більшої уваги. Болі справді устали, і вона сим більше й не клопоталася. По шістьох місяцях після сього вона стала нарікати на прикрий біль в коліні. Вона не могла добре згинати ноги, бо коліно стало опухати. За тиждень і коліно стахло, і вона знова стала здорова. Нарешті у вісім місяців по сьому вколенню вона дістала нарив на палци ноги, а коли набій став її долягати так, що вона не могла ходити, вона й пішла до лікаря. Сей її оглянув та ствердив, що ніготь її палця заріс в мясо так, що треба його зоперувати. Тимчасом при операції показалося, що се кусок ігли, що 8 місяців тому попав в її руку, помандрував жилами по тілі аж в ногу.

НАСЕЛЕННЯ МОСКВИ.

Згідно з московськими урядовими звідомленнями центрального уряду столиця Москва має 1,542.874 мешкаонців.

НОВИЙ НІМЕЦЬКИЙ БАНК ДЛЯ ВИДАЧІ БАНКНОТІВ У ГОЛЯНДІЇ

ПАРИЖ, 4. марта. — Комісія знавців під проводом Американця ґенерала Доса викінчила вже плян нового німецького банку із золотою підставою, який має випускати нові сталі німецькі банкноти.

Ґенерал Дос каже, що німецька влада заявила свою згоду на сей банк і готова віддати до нього 400,000,000 золотих марок, які ще остались у німецькому державному банку. Цілий капітал банку має виносити 1,200,000,000 золотих марок, значить решту, себто 800 міліонів марок по половині мають позичити Німці і заграниця.

Осідок банку має бути в Голяндії, а може й у Швайцарії. Дирекцію банку мають іменувати заграничні банки, як американський Федеральний Резервовий Банк, Банк Анґлії і інші.

ПЕРЕД ВИБОРАМИ ДО ФРАНЦУСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ

ПАРИЖ, 4. марта. — Француський парлямент має бути розпущений на другий місяць. Вибори будуть в маю. Виборча кампанія вже зачалась.

ФРАНК 4 ЦЕНТИ

ПАРИЖ, 4. марта. — Нині на тутешній біржі франк упав знову значно. За нього платили вже тільки рівно 4 американські центи.

Се викликало переляк серед французьких урядовців, бо показалось, що і додатки до податків не помогли. Французи кажуть, що знижку франка спричинюють нюйорські фінансісти.

МІНІСТЕРСЬКА КРІЗА В БЕЛЬҐІЇ

БРУКСЕЛЯ, столиця Бельґії, 4. марта. — Король Алберт звернувся нині до барона Гутарта, щоб принявся місії створити новий міністерський кабінет. Він є провідником католицьких консерватистів. Одначе Гутарт відмовився сеї місії.

Імовірно бувший премієр Теніс створить тепер новий „бизнесовий" кабінет, в якому не буде політиків.

ЛОЙД ДЖОРДЖ ХВАЛИТЬ АМЕРИКАНСЬКУ ПРОГІБІЦІЮ

ЛОНДОН, 4. марта. — Нині промовляв на раді національної вільної церкви бувший анґлійський премієр Лойд Джордж. Він сказав, що Америка найбільше здобула у війні, бо має прогібіцію. Він сказав, що селун в Америці вже більше не вернеться.

НЕДОБІР ШВАЙЦАРІЇ

БЕРН, столиця Швайцарії, 4. марта. — Буджет Швайцарії за 1923 рік виказує недобір в сумі 46,000,000 швайцарських франків.

ПРИЗНАЮТЬСЯ ДО ВИНИ

ЛОНДОН, 4. марта. — З Ґейтсгед повідомляють, що 900 анґлійських майнерів, котрі страйкували 4 дні, заявили, що признають свою помилку у виступленню до страйку і готові вернутись до праці та заплатити 1,000 фунтів стерлинґів відшкодовання.

РОСІЯ ХОЧЕ ПОЗИЧКИ ВІД АНҐЛІЇ

[illegible], 4. марта. — Російський амбасадор Крісто Раковський заявив, щ овін звернувся до британського правительства з прошеннем о позичку для Роїс в сумі 150,000,000 фунтів стерлинґів ($450,000,000). Сих гроший Росія вжила би, каже він, на закупно матеріялів в Анґлії і запоручила-б, що ані цента не вжие на „червону армію".

КАЛІФ ВИЇХАВ ДО ШВАЙЦАРІЇ

ЦАРГОРОД, 4. марта. — Нині урядово скасовано каліфат (верховний уряд магометанської релігії) і каліф Абдул Маджід Еффенді покинув теж сьогодня Царгород і виїхав до Швайцарії. З ним поїхало дві його жінки і син.

НАФТОВИЙ СКАНДАЛ В ЧЕХІЇ

ПРАГА, 4. марта .— Чесько-словацький міністер краєвої оборони звелів арештувати 21 висших військових і цивільних урядовців ізза нафтового скандалу.

Виявилось, що вони взяли хабарі (підкупства) від нафтової компанії, котра тепер доставляє чеському правительству бензину гіршого роду.

ЗНОВУ СТУДЕНІ ДОЩІ В ЕВРОПІ

ПАРИЖ, 4. марта. — Вчера було потепліло в Західній і Середній Европі і впали були теплі дощі. А нині знову постуденіло і впали зимні дощі.

У Швайцарії заповідають ще спад снігів.

НЕВДАЧА ЕСПАНЦІВ В МАРОКУ

МАДРИД, столиця Еспанії, 4. марта. — Правительство оголошує урядово, що еспанське військо понесло великі втрати в боях з тубильцями в Мароку (в Африці).

БОЛГАРСЬКА ВЛАДА ІДЕ НА РУКУ СЕРБАМ

СОФІЯ, столиця Болгарії, 4. марта. — Болгарське правительство увязнило 140 македонських революціонерів, котрі приготовлялись до оружних випадів на Сербію.

МАЄ 23 ДІТИЙ

ПАРИЖ, 4. марта. — Пані Теодора Аме одержала відзначенне кавалїра почесної леґії яко признанне за се, що вона матірю 23 дітий, котрі всі живуть.

ПЕРСЬКИЙ ШАХ В ПАРИЖІ

ПАРИЖ, 3. марта. — Сюди приїхав нині на короткий побут перських шах.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодинокe число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

30 ЛІТ.

В день Вашингтона, 22-ого лютого с. р., минуло 30 літ від дня основання Українського Народнього Союза.

Було се дня 22-го лютого, 1894-ого року в місті Шемокин, Па.

Там відбулись тоді перші збори, на яких основано „Рускій Народний Союз", — теперішній Український Народній Союз.

Предсідателем тих зборів був о. А. Полянський, а секретарем др. В. Сіменович. На тих зборах вибрано вже тимчасовий уряд Р. Н. Союза, до якого були увійшли: Т. Талпаш, з Шемокин, Па., яко предсідатель; М. Євчак, з Вилксбері, Па., яко заступник предсідателя; о. І. Констанкевич, з Шемокин, Па., яко секретар, І. Ґлова, з Ексельзіор, Па., яко касієр.

ПЕРША КОНВЕНЦІЯ Р. Н. Союза відбулася в Шемокин, Па., дня 30-ого мая, 1894-ого року. Всіх делеґатів на ту конвенцію прибуло було 17. Предсідателем конвенції був о. Т. Обушкевич, а секретарювали: др. В. Сіменович і Д. Пирч. Наради тривали всього кілька годин. Ухвалено, що кождий член платить 50 центів вступного і 50 центів місячної вкладки, а за те по його смерти спадкоємці мали дістати з каси Р. Н. Союза посмертне в сумі $400. На сій першій конвенції до уряду Р. Н. Союза перевибрано Т. Талпаша предсідателем, о. І. Констанкевича секретарем, і І. Ґлову касієром. Ухвалено теж одноголосно, щоби часопись „Свобода" (яка зачала виходити в 1893 році), була органом Р. Н. Союза. Стан каси Р. Н. Союза тоді виносив $220.35. Числа членів у звіті з першої конвенції не подано. Щойно на першому піврічному засіданню головного уряду Р. Н. Союза, яке відбулося в Шемокин, Па., дня 15-ого січня, 1895, подано до відома, що дня 31-ого грудня, 1894, було в Р. Н. Союзі 505 членів, з котрих 66 виключено з причини, що три місяці не платили членських вкладок.

Ще слід згадати, що головним основником Р. Н. Союза було БРАТСТВО СВ. КИРИЛА І МЕТОДІЯ В ШЕМОКИН, ПА. (воно саме основане 1887 року), яке виступило з молодого ще тоді „Соединенія греко-католических руских братств" (котре опісля стало виключно угро-руською організацією) і дало почин до основання галицької організації, під назвою Р. Н. Союз. Се братство і тепер є першим відділом У. Н. Союза і має найбільше членів з усіх відділів.

Р. Н. Союз, від конвенції в Бофало, Н. Й. (в 1914 році), — УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНІЙ СОЮЗ, нині вже в силі віку. За ним 30 літ життя, змагань, поступу. Він зачав 31-ий рік життя, свідомий дотеперішнього успіху і певен успіху дальшого, у будучині, у дальшому своєму життю і поступі шляхом, який витичили основники тому 30 літ в Шемокин, Па.

* * *

Нині Український Народній Союз має 23,387 ЧЛЕНІВ, в сьому старших 15,323 і молодших 8,064. Фонди У. Н. Союза виносять нині $1,043,167.69.

* * *

Отсе висліди совісної праці американських Українців за 30 літ.

Се успіх великий. Але не такий, який міг бути, якби усї Українці працювали були разом далеко пильнїйше і завзятїйше для сеї народньої справи аніж працювали на ділі. Під сим оглядом наші браття підкарпатські Русини нас випередили. Їх організація, Соединеніе греко-католических руських братств, випередило У. Н. Союз і щодо числа членів і щодо фондів. Треба признати, що їх іміграція старша, хотяй не більша, але українська іміграція з Галичини далеко висше стоїть національною свідомостию та освітою, а тому повинна би красше розуміти вагу і значінне рідної організації і більше про неї подбати аніж надії подбала.

Одначе справа ще не пропала. Не завадить нам у справі організації піти на науку до братів підкарпатських Русинів і вжити всіх сил і всіх заходів, щоб як найскорше їм дорівнати.

От приходить XVI-а конвенція У. Н. Союза, яка має бути в Рачестер, Н. Й., від нині за рік.

Питанне до членів У. Н. Союза:

— Яке число членів і яка сума фондів буде тоді, як зійдуться делеґати з усієї Америки на раду в Рачестер, Н. Й.?

— Скільки побільшиться теперішне число членів і теперішня сума фондів У. Н. Союза?

На се питанне треба відповісти не вгадуванням, що тільки а тільки, але — працею всіх членів і членкинь.

Як 15,323 теперішніх членів і членкинь стане до праці і буде працювати та пильно дбати ЦІЛИЙ РІК, то відповідь сама прийде вчасі конвенції.

Число членів старших і молодших може ще значно побільшитись сими Українцями й Українками, старшими і молодшими, котрі ще не належать до У. Н. Союза, а котрих ще богато по всіх містах, де живуть Українці.

Сума праці за рік може збільшити загальне число членів У. Н. Союза до 50,000. Все те у силі членів і членкинь У. Н. Союза і в їх інтересі, бо се-ж їх організація, а також і в інтересі усього українського загалу.

ЕВРОПЕЙСЬКА ПОЛІТИКА В ОСВІТЛЕННЮ РОСІЙСЬКОГО ПУБЛІЦИСТА.

(Від власного кореспондента).

—о—

Львів, 14. лютого, 1924.

У Львові перебував один з російських публіцистів з Парижа, який є кореспондентом кількох европейських і американських часописей, і як такий був на всіх мирових конференціях і говорив з найвизначнійшими політиками; він уділив гуртови львівських Українців інформацій про теперішню европейську політику. Приводимо з його реферату що важнійше, зазначуючи при тім, що не входимо у критику цих поглядів.

В Европі, як відомо, верховну ролю мають дві держави, Англія і Франція. Відносини між ними тепер доволі напружені. Провідним змаганнєм **французької політики** є знищити Німеччину і забезпечитися перед нею на будуче. Руйнованнє Німеччини Франція довела вже так далеко, що **Німці починають капітулювати** і йдуть на згоду з Французами. По обох сторонах мирову політику ведуть великі промисловці, — зі сторони Франції особливо власники копалень заліза в Льотаринґії, які бажають приєднати собі німецьких власників коксу з Вестфалії; цей майбутній західно-коксовий трост це поміст до згоди між Францією і Німеччиною. Щоби забезпечитись перед німецьким реваншем (відплатою) на будуче, Франція постановила **створити сильну Польщу.** Польща мала заступати на сході давнього французького союзника, Росію. Щоби Польща могла виконати своє завдання, Франція помогла її заблати німецькі, українські, білоруські і литовські землі, так щоби населення її збільшити до 40 міліонів. **Жертвою цеї політики впала між іншим Східна Галичина.** До того Франція підпомагає Польщу военними матеріялами, всякими засобами і грішми. Разом вложила Франція у Польщу понад **два міліярди франків.** Одначе в останньому часі **Франція почала зневірюватися в свого польського союзника.** Причиною зневіри є наперед це, що Польща коштує богато, а на це французькі капіталісти дуже вразливі. Дальше, французькі політики дійшли до пересвідчення, що Польща не зуміє опанувати своєї внутрішньої ситуації: національної справи, справи т. зв. меньшостий, Польща не зуміла розвязати, а противно, незвичайно її розогнила і це грозить великими комплікаціями в будучині. Особливо критичною для Польщі показалась візита маршала Фоша перед пів роком. **Маршал Фош, ствердив, що польське військо здезорганізоване партійною боротьбою і вразі війни, Польщі не можна уважати солідним і певним союзником.** Супроти того в останньому часі Французи стали холоднійші до Польщі. У французькій пресі, де донедавна ніхто не поважився писати щонебудь неприхильне про Польщу, тепер чимраз частійше є голоси критики. Французька політика не бере вже Польщі як вічного союзника, а шукає собі інших комбінацій. Неподіванкою для Польщі був **союз Франції з Чехією** і польський посол у Парижі дізнався про нього — з газет. Французькі дипльомати не уважали відповідним повідомити його про це прямо. Цей союз з Чехією це для Франції приготовленне до майбутнього **союза з Росією.** Франція бажає вернутись до свого передвоєнного союзника на Сході. Від довшого часу ведуться вже ріжними дорогами переговори з СССР. Можна уважати певною річю, що вже недалекий час, коли **Франція рішиться визнати союз совітських републик.** Тоді очевидно прийшла би ревізія версайського мира, рижської границі і т. д. Тоді мусить бути рішена **й приналежність Галичини та інших західно-українських земель.** Польща втратить протекторат могутнього французького союзника і мусить вдоволитись **етнографічними границями.** Такі нові вигляди французької політики.

Основи **англійської політики** як загально відомо, від трох століть все такісамі. Англія все старається знищити на европейському континенті найсильнійшу державу. Так колись вона знищила Еспанію, Голяндію, Францію, а у теперішній війні Німеччину. Тепер її увага звернена знову **проти Франції,** яко держави, що по війні заняла на суходолі перше місце. Англія уживає всяких заходів, щоби перехрещувати французькі пляни в Европі. Так вона позискала собі Італію; так старається охоронити розбиту недавно Німеччину; тому врешті рішилась **признати Союз соціялістичних совітських републик.** Визнання російської федерації має для Англії подвійну ціль: перше, добути нові торговельні терени на сході Европи, — друге, **не допустити Росії до поширення в Азії,** а у слідстві англійських кольоній. На близьким Сході Англія задалегідь постаралась відгородити Росію від Індій, — тому так завзято обороняла справу Мосулю і в Мезопотанії потворила „незалежні" арабські держави, в дійсности вповні зависимі від неї політичні і стратегічні позиції. Таксамо на лозанській конференції Англія зуміла відновити добрі відносини з ворожою до недавна Туреччиною і уміло зложеним договором дала Туркам перевагу на Чорному морі. Лозанський договір на довгі часи **гальмує розвиток російської федерації в напрямі Чорного моря.** На цьому терплять найбільше економічні інтереси України. Так Англія подає Росії одну руку, але другою старається згнобити її, не допустити до надмірного зросту.

Суперництво Англії і Франції в Европі по що дає совітській Росії ту користь, що вона буде визнана у теперішній державній формі. Одначе близке зіткнення із західними капіталістичними державами в недалекій будучині мусить **підірвати в Росії комунізм.** Совіти мусіли муть здавати одна за одною свої принціпіяльні позиції. Можна думати, що в той спосіб, без зверхньої інтервенції Росія перетвориться в демократичну державу. По думці референта **пануючим елементом в обновленій східній Европі буде селянин,** селянин з невеликою культурою, консервативний в соціяльних справах, але досить радикальний в політичних поглядах.

Через ці, будучі зміни в совітській федерації втратить решту **свого значіння російська еміграція в Західній Европі.** Цяеміграція складається з двох ріжнородних елементів: 1) з капіталістів, що здавна на Заході льокували свої капітали; 2) з інтеліґенції, що ідеольоґічно не могла погодитися з комунізмом; 3) з військової еміґрації, що вийшла з Росії під проводом Врангеля; 4) врешті з ріжних спекулянтів, на яких російське громадянство показалось дуже богате. Референт подав характеристику ріжних еміґраційних напрямків. **Монархісти** поділені на два відломи. Один під проводом в. кн. Кирила, що має значні фонди завдяки жінці, німецькій княгині, але великого значіння не здобув; другий під проводом в. кн. Миколи Миколаєвича, котрий стоїть у звязках з монархістами Баварії й Угорщини, а яко маршал Франції має теж деякі впливи у французькому громадянстві. Монархісти розпорджали донедавна армією Врангеля, що була в Югославії, але тепер вже та організація розбита і взагалі монархісти втратили майже все своє значінне. **Кадети,** (орган „Руль") палають ненавистю до комунізму, але позитивної програми не мають. Стоять ще дотепер на плятформі „единої неділимої". Від кадетів відбився давній їх лідер Мілюков, який заснував нову **републиканськ-демократичну партію** (орган „Послѣднія Новости") Від давних своїх товаришів він відріжняється у двох справах: радить громадянству погодитися з економічними здобутками революції (знесенне великої земельної власности) й уважає конечним перетворенне Росії у федерацію національних держав. Деякий вплив серед еміґрації мають **меньшевики,** меньшість **соціялісти-революціонери,** цілком безідейним гуртом уважає референт т. зв. **сменовеховців,** цебто еміґрантів-націоналістів, що перейшли на большевицьку плятформу (названі від вислову „Смѣна вѣх" — зміна дороговказів).

Референт висловив віру, що Росія, чи то східно-европейська федерація, еволюційно перетвориться в демократичну державу. Це буде перелом нової її сили. Відроджена східна Европа стане особливо грізна для Польщі. **Польща це штучний твір,** що повстав завдяки тому, що Східна Европа була в руїні, та що знайшов протекторат Франції, яка не досить орієнтувалась у відносинах Сходу. **Польща це організм не спосібний до життя на довший час.** Вона не зуміла розвязати проблеми національностий, які насильно забрала під свою владу. Вже через те одно **Польща не здала іспиту на великодержавну силу.** Як тільки прийде нове порядкованне Східної Европи, **Польща мусить віддати загарбані чужі терріторії, мусить вернутись до своїх етноґрафічних границь.**

З погляду на міжнародню ситуацію Українці не повинні уважати своїх змагань безнадійними, а противно, можуть мати певність, що **Україна удержиться яко держава** (по думці референта, у федерації чи союзі з Росією.) **З української державою мусять бути зєдинені також західні землі:** Галичина, Волинь, і Холмщина. Коли це станеться, це залежить від міжнародніх відносин. Але велике значіннє для приспішення справи мусить мати **активність самих Українців.**

Галичанин.

Микола Янів.

ПОКЛИК

—о—

Та чого ти смереченько,
В зимі зелененька?
Та чого ми, Українці,
Так впали низенько?
Як у зимі так у літі
Сосна зеленіє;
Так тут мені, на чужині,
Завше серце мліє.
Чи де стану, чи що роблю,
Все думку думаю,
Чому наші Українці
Просвіти не мають.
Ой погляньмо на світ Божий
Красний день свитає,
По всім світі люди встали
Тільки нас немає.
Бог всім людям помагає;
Як роблять до ладу
Инші люди пішли вперед
Ми лишились ззаду.
Гей до школи, до читальні,
У просвіті воля,
Розуміймо, що лиш знаннєм
Добудеться доля.
Своя школа і просвіта
Буде нас навчати,
Будем у них свої гріхи
Й блуди направляти.
Будем вчитись, як любити
Свій край і родину,
Як вільною учинити
Нашу Україну.
Вчімо себе й дітий своїх,
Щоб потіху мали,
Щоб часопис „Свободу"
Всі разом читали.
Щоби серце не застигло
У нас на чужині
А щоб билось теплим чуттям
Д' нашій Україні.

З ОБЄДНАННЯ.

(КОМУНІКАТ Ч. 3).

Чергове місячне засіданне Екзекутиви Обєднання відбулося дня 26. лютого б. р.

I) Принимаючи до відома звідомлення делеґатів висланих з рамени Обєднання на річні засідання У. Н. Союза і Провидіння, рішено висказати повне признання і щиру подяку обом Орґанізаціям за їх жертви (У. Н. Союз 650 дол., Провидіннє 500 дол.), та за їх заяви як найбільшого попертя Обєднання в його дальшій акції, зміряючій до визволення українських земель та відбудови Одної Незалежної, Соборної, Української Держави.

II) Обговорюючи політичну ситуацію в краю стверджено на підставі одержаних інформацій та краевої як своєї так і ворожої нам преси, що український нарід як на великій Україні так і в Галичині, Волині, Підляші, Поліссю і Холмщині ставить чимраз сильнійший і більш зорґанізований опір окупантам на всіх ділянках політичного, культурного і економічного життя.

В звязку з тим революційним опором стоїмо сегодня перед відрадним фактом українізації не тільки шкільництва, але і цілого державного апарату на Великій Україні. Це безсумніву великий крок вперід в боротьбі за цілковиту державну незалежність.

Зазначено дальше, що Польща, як держава без керми і вітрил, позбавлена всякої політичної думки, розвязує надалі національні проблеми, а тимсамим і наше українське питаннє на окупованих нею землях, дорогою тюрми і розстрілів, а заразом і вандальським походом на знищення української школи, як найбільш сильної а тимсамим і небезпечної твердині самостійницько-державницького українського духа.

Заразом стверджуємо, що з ляцької преси всіх відтінків як і з ріжних голосів ляцьких „державних мужів" віє мимо терору якимсь духом непевности. Всі вони підносять потребу доконечної, радикальної зміни у відношенню до т. зв. „національних меншостей", в першій мірі до Українців. Многі заявляють отверто, що насаджуванне польських мазурів на українських землях було великою помилкою, бо користь з цего майже ніяка, а шкода необчислима, бо якраз через кольонізацію повстала в українських селян страшна ненависть до польської держави. Польська газета „Курієр Львовскі" пише виразно, що ляцький терор на „кресах" посадив їх там на „бочку з порохом".

Вже з того страху Ляхів а більше ще з міжнародного для Польщі дуже гіркого положення можна надіятися, що та бочка в недовзі пукне. Заки це одначе наступить треба нам організувати чимраз сильнійший опір. Вважаемо, що смертельний удар Ляхів, звернений в сторону шкільництва є мимо часового їх панования для української нації найбільше небезпечний і шкідливий.

Супроти цего рішено:

а) віднестися до Ліґи Американських Горожан Укр. Роду і Ліґи Ветеранів, щоби вони як ситизенські організації поробили заходи в справі внесення інтерпеляції в американськім сенаті відносно ляцького походу на знищення української культури;

б) звернутися отсею дорогою до українських організацій в Канаді, щоби порушили ту справу в домініяльнім і британськім парляменті.

III) З фінансового звіту подається для загальної орієнтації суму приходів за час від другого Українського Конґресу. І так:

1) По Конґресі остало в касі	1,423.70
2) Прихід від Конґресу по конець листопада	1,502.99
3) Грудень	1,157.25
4) Січень	1,912.45
5) Лютий (до 26-го)	3,169.11
Разом до 26-го лютого	$9,175.50

З цего вислано в тім часі до старого краю:

В грудни 1923 р.	2,044.00
В січни 1924 р.	1,570.90
В лютім 1924 р. (як низше)	3,400.00
Разом	$7,014.90

Касове сальдо виносило з днем 26. лютого $4,324.93. З цего рішено вислати до краю (як низше) $3,400.00 і розділити їх після волі і призначення жертводавців як слідує:

1) Рідна Школа	1,300.00
2) Вільний Університет у Львові	200.00
3) Боєвий Фонд	500.00
4) Інваліди	300.00
5) Сироти	300.00
6) През. Др. Петрушевич	250.00
7) Стрільці в Чехословаччині	100.00
8) Українським письменникам	100.00
9) Голодуючій політичній еміґрації	200.00
10) Степанови Федакови	50.00
11) Студенти	50.00
12) Преса	50.00
Разом	$3,400.00

IV. Принято до відома думку редакційного комітету „Свободи", потверджену Головним Урядом Українського Народного Союза, щоби Обєднанне дало почин до скликання в Европі Всеукраїнського Конґресу всіх українських земель в цїли створення одного українського, революційного центра.

Зваживши, що створення такого центра скріпилоби наші національні сили, піднеслоби наш авторітет та приспішилоби визволення українських земель зпід ворожих окупацій, узнано цю справу за пекучу. Маючи одначе на увазі ті трудности, які получені із здійсненням цеї справи, рішено наразі з одного боку просити редакційний комітет, щоби подав ближчі інформації відносно переведення цеї акції, а дальше звернути на неї увагу нашого громадянства в Америці, Канаді та Бразилії і в старім краю, щоб воно висказало свою думку відносно потреби такого Конґресу як і способу, часу і місця його скликання.

V) Згідно з постановою Другого Всеукраїнського Конґресу, утворено при Обєднанню окрему Шкільну Комісію з п. Дм. Андрейком як головою, а пп. Констатином Кирчовом і Волод. Лотоцьким як членами. Ця Комісія має право доповнити себе фаховими учителями як і иншими громадянами, які інтересуються живо народними ділами та яким справа української школи в Америці лежить на серці. Комісія має теж виготовити і предложити на слідуючім засіданню екзекутиви Обєднання плян праці в напрямі піднесення українського шкільництва в Америці. З огляду на це, що молоде покоління затрачує чимраз більше інтерес до краю, історії, культури і мови його батьків, являється справа української школи в Америці з боку національного одною з найважнійших і заслугує на загальну увагу і попертя.

При тій нагоді подається до відома, що в старім краю Ляхи позбавили хліба богато кваліфікованих українських учителів викинувши їх з посад і не приймаючи наново до служби. Деякі з них зголосилися до нас, що приїхалиби до Америки, як що яка-громада потребувалаби їх і спровадила.

VI) Стверджено з радостю, що жертвеність американських Українців в послідних часах значно зросла та дух піднісся. Наш національний табор кріпшає і горнеться до орґанізації і до помочи визвольній боротьбі мимо сильної ворожої аґітації з боку відомих вже в Америці зі своєї руїнницької роботи елементів.

VII) Звертається увагу старого краю, що просьби о запомоги від поодиноких приватних осіб не будуть узглядені. Вимоги становлять тільки найбільш заслужені народні діячі.

Заразом подаємо в наше оправдання, що мимо розуміння справи не можемо на разі задля браку фондів „помогти многим дуже важним краевим організаціям як от Зах. Укр. Тов. Леґи Націй, або таборам інтернованих в Польщі, вигнаним в Африці і т. п.

VIII) Ухвалено задля навалу праці наново оплачувати заняту в Обєднанню одиноку канцелярійну силу, призначуючи їй 150 дол. на місяць.

о. В. Спольтакевич, предс. Дм. Штогрин, секретар.

ПРОТЕСТУЙМО ПРОТИ ОБМЕЖУВАННЯ ІМІҐРАЦІЇ ДО АМЕРИКИ

Кождому з нас, котрий має рідню або кревних у старім краю відома справа обмежування іміґрації до Америки. Закон про обмеження іміґрації, який тепер істнує есть досить строгий, однак стараються його ще більше обкроїти.

Нашим обовязком есть як найенерґічнійше запротестувати проти ще більшого ограничування іміґрації. В Ню Йорку в тій ціли зорґанізувався Комітет в склад котрого входять горожанські орґанізації, а від нас входить до того Комітету Український Демократичний Клюб.

В суботу, дня 8-го марта с. р. о годині 8-мій вечером відбудеться Велике Протестаційне Віче в Карнеґі Гол, 57-ма улиця на розі 7-мої Евні в Ню Йорку, в якому Українці будуть представлені через Український Демократичний Клюб. Ціль віча есть протест проти дальшого обмежування іміґрації до Америки.

Длятого Український Демократичний Клюб взиває отсим всіх Українців Ню Йорку і околиці до участи в протесті. Нашим обовязком єсть взяти як найчисленнійшу участь враз з другими народами живучими в Ню Йорку.

Приходіть громадно на Віче і тим покажіть любов до своїх братів і сестер у старім краю. Домагаймося з иншими народами, щоби і наші браття і сестри могли приїхати на вільну землю Вашінґтона поліпшити своє життя.

Приходіть до льокалю Українського Демократичного Клюбу, під ч. 59 Ст. Маркс Плейс (8-ма ул.) Ню Йорку, в суботу, дня 8-го марта с. р. о годині 7. вечер звідки разом удамося на залю Віча, або їдьте прямо на вказану в горі адресу.

Кожний наш голос буде числитись, а чим більше буде голосів то тим скорше наша справа матиме успіх.

Вступні білети на віче можна набути в льокали Укр. Д. Клюбу кожного вечера, безплатно.

Укр. Дем. Клюб.

ЛИСТ ПИСЬМЕННИЦІ ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ ДО УКРАЇНЦІВ В АМЕРИЦІ

Дорогі мої заморські браття і сестри! Сніг і вітер гуляють злорадно на дворі, і студінь тиснеться до мене, через шпари дверей і вікон моеі комнати, що знаходиться на поді, (мансарда) і наповнена пикучим морозом як ножем. Я сиджу закутана при своїм бюрку, і — пишучи до Вас поглядаю трівожно через вікно, що то до раня буде коли вже від полудня гульба вітра зі снігом, ідуть вихром воздухом. Маленькій бальком до котрого видуть мої двері, що власне тепер закутані як стара старчиха в поштуковані, барвні вовнянні старі занависи, пообтулювані, молею вже давно повигризуваними, ні, посіченими, ґараницями, хусткою, моїм футром, з котрого не менше повелізало волося, як з бараниць — і лиш тут і там говорить що воно було колись з лисів — причиняеся також до того щоб не віяло з надвору, з балькону, одинокого місця проходу моеї хоровитої особи. Ніяк мені в долину сходити щоб відітхнути свіжим скріпляючим воздухом, в мене одна часть тіла спаралїжована, а крім того і лячно мені сходити сходами; там в долині в сіних може стріну десь властительку мого мешкання (або котресь з її дітей) що накинеся грубими словами на мене і скаже: „Доки будете мені тут сидіти і місце заберати? Як би не Ви я-б инший чинш за Ваше мешканне побирала, а через Вас трачу я, мої діти — і коби скорше весна — відтак побачити „Геравс"!

Я знаю сама з себе, що „геравс". Але не можу „геравс". Мешкань тепер до винаймлення нема нікому, хиба що даси велике „відступне" а то що найменше 30 до 100 тисяч і більше леїв. Тим то і сидить кожде біднійше створінне, терпить всякі невигоди і грубости від своїх господарів так „пан" як ремісник, так робітник як артист і т. и. і чогось жде. Не вірить „в ліпше" а жде. Ніхто не може вгадати коли то в старім краю настане ліпше. Ні серцем ні розумом, ні ворожбицтвом, ні терпеливим вижиданнєм... А хто кричить того бють, карають, лають та ще і хліб відбирають.

— — — — — — — —

Письменник сидить, обнявшися, як то кажуть з „бідою" усміхаеся гірко. Він звикши слухати своеї музи внутрішного, божественного голосу, диктатора свого — працює. Він майже не знає що він зараз різьбяр і творить. Вкладає що найкрасше з своего душевного є, рядками на папір; звертаеся до свого народу, і виховує поучує, розгріває пориває різьбить його. Він освідомлюе, подає приміри, витворюючи їх своїм духом ставить не менше перед нас герої і героїні, з давної давнини, клясичні, характерні, великі своєю силою, красою тіла і духа, відвагою гідні наслідування то знов противно, дрібно силі, малодушні, запроданці, зрадники вітчини своеї, або самолюби, без енерґії, нездатні, ані до великих діл, ні почувань пореваючих за собою, ні до праці для ближнього свогө, праці просвітної, орґанізаційної чи знов реальної, або і артистичної.

Я перевала на хвилю отсе писання.

До мене зайшов був оден Жиодк. Йому хтось сказав, що камениця, в котрій я мешкаю була би то буцім на продаж. Розвідавшися про ціль своего появлення та простоявши кілька хвиль в задумі, вдивляючися в мене і на мое бюрко — спитав впрост без всяких інтродукцій, чому в мене на столі стільки „більотеки, паперу, пописаних карточок — і чим я еґ Вчителька — може? Писарка? Зрозумівши з його бесіди що він чоловік не великої освіти і ще доволі молодий, а більше практичного розуму, як се бувають чи не всі члени його народу з більшим, і меншим образованнєм я пояснила йому „чим я є".

Він зчудувався. „Ай, ай, ай" кликнув і похитав жалісно головою. Коли я мовчки поглянула на него, не питаючися його ні слова, він сказав: „Се злий ґешефт пані. Ви „робите" поезії спитав, і відповів собі враз ніби сам. Поезії, як от поезії про наш „Ханункелефест" і ин., цитуючи тут якусь сумну пісню про походженнє „Ханункелефесту".

„Я не пишу поезії", сказала я, що римуються, як от Ваша поезія про „Ханункелефест", а поезії в прозі. Потім повісти, новелі і т. и."

Він підняв брови вгору і спитав: „Скільки доходу маєте Ви річно?"

Я розсміялась.

„Хоч я Вам скажу пане, Ви все одно мене не зрозумієте. Я маю часом більше, часом менше, часом нічого і по пів року і по рокови як трапиться. В кождім разі, тяжко стілько заробляти щоб могти з того цілком вижити. Оособливо старшому чоловікові, і не здоровому. Але бачить, як би мене хто спитав, наколиб я мала ще раз на світі родитися чим я хочу бути, я-б все такі не сказала що інше, лиш те одно: „поетом".

— А-га! Закинув він значучо... і додав осторожно: тут є **гонор..."**

„Але я маю в души вдоволенне коли пишу, трохи красше як те, як Ви, коли Вам вдасться ґешефт".

„Н-у?"

А так. Бо я даю часть своеї душі своєму народови — а Ви — берете...

Він прокинувся мов вколений. „Я беру від своего народу? — кликнув.

„Не берете від свого народу". Відповіла я сухо — і вмовкла.

„Я беру бо їсти треба пані, Погудувати треба жінку, діти... а Вам не треба їсти?"

„Та як не треба. Звичайно що треба".

„Нуя"

„Але я одна. Та є такі що нічого не мають, та ще і здоровля не мають. А тут жінка, а тут діти, а деякі валяються тепер ще і по чужих краях, еміґрантами, заробляючи тяжко на кусинь хліба, дарма що талановиті і моглиб для свого краю і народу богато зробити".

„Так, так; зле бути пані „поетом". Киньте сей ґешефт. Ліпше на бухгальтерію".

Я заперечила головою. „Не годна кинути пера. Прожию якоесь свій вже недовгий вік. Не все так буде".

„А-га..."

„І не одна я пишу „поезії". Є і инші такі як я.

„Незабезпечені?"

„Незабезпечені".

„Ай, ай, такі розумні, а такі як великі діти..."

„Так воно і виходить і буває. Так воно і іде світом".

„Повинні таких людей другі спомагати. В нас є добродійні товариства, що бідних спомагають, скільки бідних жидівських дітей, і студентів жие з доброчинних товариств, чи як кажуть „інституцій". Ай, ай, що лиш я сам знаю, а скільки инших „Верайнів" (товариств). Я не роблю „поезії" і не пишу їх, але кождий знає що еврейська орґанізація має свою сіть, по всім світі, і в тім їх сила, хоч нехай собі другі говорять що хочуть, і роблять що хочуть. **Орґанізація** а більше нічо".

„Тай я знаю", докинула я.

„В нас велика орґанізація пані. На цілий світ ми Жиди повязані орґанізацією між собою".

„Знаю".

„А то зле? Не розумно "

„Звістно розумно".

„Ми не допускаемо **чужих** до наших справ. Не кричимо ґевалт, як що **може нами** є нерозумне. Слухаемо наших розумних рабінів — тай знов добре і „ша".

„Знаю".

„Ви не є антісемітка?"

„Нє. Замало часу маю щоб з окрема Вами займатися, і маю деяких гарних і честних знакомих між вашими людьми, а найкрасший поет німецький, по поеті Ґоте се був Геіне, семітського походження, і є мій улюблений поет".

Він дивився через хвилю роздумуючими очима на мене, а відтак скляючись ницько майже в двоє сказав: „Adio" — пані. Бувайте здорові. Простіть що потурбував Вас; але гадав що може буду посередником наколиб ся камениця була на продаж. Я шукаю честного зарібку, закинув. Коли я поглянула на него з спокійною повагою. „Адіє..." і кланяючися низько вийшов з комнати зверненний до мене лицем а плечима до дверей.

— — — — — — — —

Мимоволі погнали мої думки, за семітськими „орґанізаціями", відтак за англійськими орґанізаціями, за німецькими, скандинавськими і опинилися **над українськими.** На дворі носилася все ще заметільниця, ще гнала бідними сніжинами, мов білим пірем, на всі сторони. Гай, гай ви **„орґанізації"**, де ви „орґанізації" наші, де сили наші, де єдність наша, скупленнє сил тих, проти ворогів визискувачів наших? Вороги закуповують тяжкими сумами наші орґанізації, постановляють наші жертви, наші тіла, бо сліпота наша вбиває нашу контролю в нас самих, одиниць, і мас наших. Ми ще не дозрілі на світовій шахівници грати. Ми видимо лиш ще себе самих. Ми не вміемо бути зєднаною силою, бути **одною фортицею.** Не вміемо на противників нашого істнування національного і розвою культурного, підкрислюю **культурного** спокійно зорґанізованого наступати. Ми пока що ще **себе** пожираемо, розриваемо на кусні, кидаємося з револьверами на себе обопільно щоб себе понищити, бо — сей **такий,** другий **сякий,** а той зовсім ніякий, — **а що їх, то остане** — і кому **третому** — як двох беться, остане користь, хиба се не байдужне??

— — — — — — — —

Такі думки збудила в мене „орґанізація" і розвелася в гульбі інших ґадок як заметільниця... що немилосердно, розкидала сніжин, де вони забералися мирно спадати і покривати землю, укладатися білим пухом на дерева, дахи, мурів, вікна, людей.

— — — — — — — —

Мої пальці в зимній комнаті, пишучи, та не випускаючи пера з рук, трохи поштивніли і почервоніли. Та нічо. Се не першина. Головне те, що я думаючи про ріжне поетичне, та прозаїчне (декому знане, декому зайве). Не сказала те, що мала в ґадці сказати на самім початку, іменно про засноване „Товариство Помочі Письменникаб" **десь далеко від нас живучих в старім світі в Торонті, Америці.**

Що я хотіла сказати дорогі мої браття і сестри за далеким морем? Нічо инше лише те, щоб Ви хоч і якими скромними складками піддержували се благородне для нас Українців, а з окрема таке важне і велике для письменників далекосягле висше назване товариство. Не жалуйте лепти тим працьовникам духа, спомагайте їх в нужді, а через те і в їх праці. Зверніть увагу на те тепер може лише невидне але з **своеї гуманної ідеї таке велике „Товариство Помочі Письменникам".** що може розвинутись в сильну інституцію, збогатівши приступом численних членів. Раз інтеліґентами, а друге, щирими українськими робітниками, ремісниками ріжних ґалузей, предприемцями, торговельниками, будівничими, фаховцями всякої науки священичеством і ин. Воно, те як кажу тепер ще скромне **„Товариство Помочі Письменикам",** може розвинутися в такий інститут, що буде всилі видавати власним коштом літературні і наукові твори, і не допускати щоб чужі елементи видавали (часом навіть і без відома і позволу авторів) і збогачувалися працями штуки наших письменників, а ми купували їх від них за великі гроші — як се діється вже і тепер де не де, в Америці.

Пишучи сих кілька стрічок, я не виходжу з становиска лише своего „я", яко письмениця, що так і так не довгі вже літа має перед собою і хиба лиш лепту часу буде помочи потребувати, але я говорю про наших кріпших здоровлем, і молодих талaнів, де лиш звенить український голос (будь їх менше чи більше) де лиш живе та нещасна пригноблювана народність, **деб і не знаходились вони.** Я чула що українська американська інтеліґенція не дуже загрілася ідеєю повстання „Товариства Помочи Письменикам", то се і заболіло мене як письменницю. В інших культурних краях уважають поетів і письменників **як еліту людства,** будь вони сильнійшого, будь слабшого таланy. З їх працею числиться все такі народність. Вони одинокі кидають лучі світла між наш сірий приголомшуваний противниками розвою культури — народ, освітлюють його і репрезентують хоч невеликім, а все такі якимось процентом українського европеізму. Я, що не маю вже через свою фізичну безсильність довгого віку перед собою, звертаюсь до Вас заморські дорогі браття і сестри, інтеліґенти, високоповажане духовенство, урядництво, фабричне і не фабричне робітництво, фармерство, піддержуйте те гуманне **„Товариство Помочи Письменникам",** бо коли воно як спімнула я вже повизше пошириться, збогатіє, членами, а через те і грошевим фондом, зможе взяти торговлю творів українських працьовників духа літератури красної і наукової в свою область і тоді піде і розвій духа, культура скорше вперед. Прихиліть Ваше вухо до мого скромного слова, слова старої робітниці, єднайтеся дорогі мої і працюйте, в імени дальшого і красшого істнования Святої України і розвою нашого вже доволі гіркими досвідами, годованого народу. Працюйте як одна сила, оден муж самі для свого буттяістнования яко **Українці.** Глядіть вперед себе, витворюйте нову епоху, орґанізуйтеся. Робіть що велике, гідне. Власними силами збиваймо ґрунт під ногами. Наслідуйте все що найкрасше і найліпше, що посідають вже народи культурні, чужі, а хочби і противник наші... Коби воно лише добре, наслідування гідне...

Кланяюся до Вас

5. лютого, 1924.

Ольга Кобилянська,

ул. Балтінестера 11 а, Чернівці, Буковина, Румунія.

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО

СПОГАДИ, ЩОДЕННИК ТА ЛИСТУВАННЄ.

І. том.

СПОГАДИ.

VI. (1883—1885)

(20)

Несподівано одної ночі арештовано було Дяченка, що сполошило всю трупу; М. Садовський кинувся ратувати свого товариша через всяких „сильних мира сего", але йому сказали, що се безнадійно, бо Дяченко замішаний (заанґажований) в серйозну політичну справу. Через якийсь час в трупі, серед акторів, почали кружляти чутки, що жандарми сказали його молодій, що коли він все чистосердно і щиро роскаже, що знае, то його випустять і дала йому побачення з молодою, а та почала його плачучи просити, щоб він виконав бажання жандармів, тоді вони собі поженяться і поїдуть до дому, але Дяченко вагається.

Незабаром настав Великий піст, в який тоді театри були зачинені і трупа українська розїхалася і я зостався сам з своїми думками.

Весною покликано мене до Жандармської Управи і там сказано, що мене постановлено віддати на три роки під гласний догляд поліції і що я маю вибрати собі „містожительство", тоб-то місце постійного проживання, крім Харкова, Київа, Москви та Петербургу. Се значило, що я не маю права відлучитися з того місця без дозволу поліції і повинен у визначені нею строки являтися (мельтуватися), в доказ того, що я нікуди не втік. Я вибрав с. Перешори Ананівського повіту, маеток мого дядька, але сказав, що перше маю заїхати за жінкою на Лубенщину.

Перед відїздом з Харкова почув я, що в Єлисаветграді стався великий розгром і що арештовано багато людей, між ними і д-ра Михалевича та Тарковського. Тарковський, приїздючи з Харкова до дому в Єлисавет, орґанізував там з молоді гурток народовольців, які друкували на гектоґрафі всякі проклямації та росповсюджували їх. Поліція взяла тропу, то-б то напала на слід; почала стежити і виявила, що орґанізатором того був Тарковський, який привозить з Харкова нелеґальну літературу, керує всім тим гуртком і часом буває у д-ра Михалевича. Потім виявилося, що арешт Тарковського стоїть в звязку з арештом Дяченка, з яким він був у частих зносинах; арештований в Харкові Даченко, після довгих ваганів, нарешті росказав все, що знав і навіть багато повигадував; росказав, що коло Михалевича був революційний гурток і назвав з кого він складався, самого-ж д-ра Михалевича схарактеризував, як дуже розумного та обережного старого революціонера, що керує молодю не тільки в Єлисаветі, а й в Харкові та Київі. Жандармерія запідозріла і К. Карого в приналежности до гурта Михалевича, хоч Дяченко його і не назвав, а коли ґубернатор не повірив і не схотів його увільнити з посади секретаря поліції, то донсела міністрові Внутр. Справ, який по телеґрафу увільнив К. Карого. Не маючи з чого жити в Єлисаветі, він приняв пропозицію Старицького вступити актором в трупу і виїхав в Новочеркаск, де трупа зачала з Великодня літній сезон.

Приїхавши в с. Пятигорці Лубенського повіту, де у бабки проживала моя дружина з дитиною та своєю сестрою, я росказав їм, що мене віддано на три роки під догляд поліції і що нам треба збіратися їхати в Перешори, а що погода стояла холодна, мокра і з дитиною небезпечно було виїздити, то ми рішили вичікувати тепла, а я тим часом занявся садком — садив молоде дерево, підрізував старе і т. д. Одного ранку застав мене за тою роботою урядник (поліційний унтер-офіцер) і сказав, що має мене зараз відпровадити до Волості (ґмінна управа) по наказу Роменського Жандармського Полковника, який має сьогодня туди прибути з Лубенським товаришом прокурора.

Стиснулось мое серце і я подумав:

— От не дадуть мені виїхати!"

Росказавши про се жінці і її сестрі, передягнувшись і взявши харчів, я сів на урядників візок і поїхав з ним в с. Черевки, верстов за пять. Коли ми приїхали, то жандарм і прокурор вже були там і урядник, завівши мене в кімнатку, пішов докладати, що вже привіз мене. Кімнатка, в якій я сидів, відділялася тоненькою дощатою перегородкою від тої, де були жандарм з прокурором і мені чути було все, що вони говорили.

Теноровий приємний голос, продовжуючи очевидно розмову, спитав натурально, по московському:

— Як свідка, чи як обвинуваченого?

— Натурально, як обвинуваченого, відпові басовий голос.

— Охота вам, полковнику, допомагати вислужитися якомусь Єлисаветградському офіцерові...

З того я догадався, що справа йде про Єлисаветградський гурток.

— Та воно, положім, так, відповів бас, але побачимо по його зізнанням.

Я з приємністю побачив, що в теноровому голосі маю захист і оборону, за що йому в душі сердечне дякував. Коли урядник увів мене у велику волостну канцелярію, то я вклонився разом і чорнявому з приємними рисами, одягнутому в цівільне, молодому прокуророві і вусатому, сивоватому опецькоатому полковникові в блакітній жандармській формі, що сиділи поряд за великим столом, накритим зеленим урядовим сукном.

— Сідайте, сказав жандарм, показуючи на стілець перед столом.

Почався допит: як звуся, коли й де родився, хто батьки і т. д. А тоді перегортаючи товстий сшиток, писаний рукою, жандарм питає:

— Де й коли ви познайомилися з д-ром Панасом Михалевичем?

— Познайомився, живучи на кватирі (станції) у К. Карого, у якого др. Михалевич лікував раз-у-раз хвору жінку його, яка й померла недавно, і мені доводилося ходити за ним часом і вночі.

— Коли й де познайомилися з Олександром Тарковським?

— З Тарковським вчився в одній клясі шість років, відповідаю.

Так само спитав про Волошина, Грабенка, Дяченка, Дудина, Хороманського, Дм. Марковича та О. Руссова. Я відповів, що перших пятьох знаю по реальній школі, а Русова та Марковича ніколи не бачив і не чув про них.

Дудин і Хороманський, учні реального Єлисаветградського училища, належали до революційного гуртка Тарковського і сидючи в тюрмі (кріміналі) так були перелякані, що пороскaзували все, що знали, а Дудин талановитий маляр, навіть понамалював для жандармів обличча тих осіб, яких не знав на призвища.

(Дальше буде)

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НОРТГЕМПТОН, ПА. Тов. Укр. Січові Стрільці, від. 44, повідомляє своїх членів, що звичайний мітинґ відбудеся в неділю, 9. марта о годині 2. поп. в гр. православній гали. Проситься усіх членів прибути і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — В. Шишка, пр.; Л. Демчик, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. Бр. св. Володимира, від. 65 повідомляє, що чвертьрічний мітинґ відбудеться о 2. годині попол. в неділю, 10. марта в шкільній гали при Савт і Ґрір улицях. На порядку нарад чвертьрічні звідомлення та инші важні справи. Присутність кождого урядника і члена конечна.— В. Левчик, предс.; С. Драбик, секр.

ВИЛКСБЕРІ, ПА. Бр. св. Василія, від. 278 повідомляє, що чвертьрічний мітинґ відбудеться о 1. годині попол. в неділю, 9. марта в церковній гали при Норт Рівер ул. Буде обговорюватись справи відділу і організації. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — Й. Гоменчук, предс.; Й. Крохмалюк, секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Стефана, від. 221 повідомляє, що надзвичайни мітинґ відбудеться о 1. годині попол. в неділю, 9. марта в церковній гали при Оклей і Райс. На порядку нарад суть важні справи до рішення. Проситься всіх членів явитись як найчисленнійше. — М. Беряк, предс.; П. Лучків, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Запорожська Січ, від. 317 повідомляє, що мітинґ відбудеться о годині 1.30 попол. в неділю, 9. марта в церковній гали під ч. 303 Гудсон Евню. На порядку нарад будуть дуже важні справи до полагодження. Повідомляється усіх тих членів, що не ходять на мітинґи і не мають вирівнаних вкладок, щоби прийшли на сей мітинґ, бо в противнім разі будуть суспендовані. — А. Бабій, пр.; М. Антонів, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Тов. над Збручем, від. 280, повідомляє членів, що мітинґ відбудеться в неділю, 9. марта в Укр. Християнській Громаді при 913 Вест Лакавана Евню. Проситься всіх членів явитись, позаяк есть важна відділова справа до полагодження. Початок мітинґу о годині 3. пол. — С. Бучинський, предс.; В. Захарчук, секр.

БРІДЖПОРТ, КОНН. Тов. Українська Січ, від. 59, повідомляє всіх своїх членів, що звичайний мітинґ відбудеться в суботу, 8. марта, точно о год. 7. вечер в церковній гали під ч. 34 Біч ул. Проситься всіх членів прийти на означений час, бо суть важні справи до полагодження. — М. Галькевич, секр.

ГАМТРАМК, МИШ. Тов. ім. М. Січинського, від. 146 повідомляє, що мітинґ відбудеться в неділю, 9. марта о годині 12 вполудне в гали Укр. Хати під ч. 2240 Ґрейлинг Евню. Просимо всіх членів прибути бо є богато справ до полагодження. — П. Гищук, секр.

ДЕТРОЙТ, МИШ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 292, повідомляє всіх своїх членів, що квартальні збори відбудуться в неділю, 9. марта о годині 12.30 попол. в парафіяльній гали при Кліперт ул. Довгуючи члени обовязані свої вкладки вирівнати. Суть важні справи до порішення. Взиваеться всіх членів, щоб на ті збори явились. Неявившийся член заплатить 50 цнт. кари. — Д. Запотічний, предс.; П. Кізел, секр.

ТАЙТИСВИЛ, ПА. Тов. ім. І. Франка, від. 72, подає до відома своїм членам, що місячний мітинґ відбудеться в неділю, 9. марта о годині 3.30 поп. в власнім домі під ч. 209 Ватер ул. Проситься всіх членів прибути, бо є важні справи до полагодження. Неявившийся член буде покараний карою 50 цнт., а урядник 1 дол. Член, котрий не вирівнає своїх заллеглих місячних вкладок, буде суспендований з товариства і з У. Н. Союза. — Г. Федан, пр.; Д. Беньо, кас.; А. Федик, секр.

АМСТЕРДАМ, Н. Й. Тов. ім. Івана Франка, від. 266, повідомляє своїх членів, що місячний мітинґ відбудеться в неділю, 9. марта о годині 10. рано в церковній гали при Поласки ул. На порядку нарад суть важні справи до полагодження. Неявившийся член або урядник заплатить кару після статута. — Ю. Варшона, предс.; Т. Сюрко, сек.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. тов. Українська Січ, від. 182 повідомляє, що звичайний мітинґ відбудеться о 2. годині попол. в неділю, 9. марта в гали Укр. Школи під ч. 212 Президент ул. На порядку нарад є товариська справа до рішення. Товариство буде принимати нових членів до Січи і до У. Н. Союза після статута. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — О. Зубар, предс.; М. Пипюк, секр.

МИННЕАПОЛИС, МІНН. Тов. Запорожська Січ, від. 385 повідомляє, що чвертьрічний мітинґ відбудеться о 7. годині вечером в вівторок, 11. марта в церковній гали під ч. 312—6th Ave. N. E. На порядку нарад суть важні справи до полагодження, на котрі проситься всіх членів явитись. Неявившийся член заплатить кару після статута. — О. Шабатура, предс.; Н. Бойко, секр.

ФИРРЕЛ, ПА. Бр. св. Петра і Павла, від. 285, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що мітинґ відбудеться в неділю, 9. марта в польській гали під ч. 1022 Валис Евню. Проситься всіх членів явитись точно о годині 2 .попол. Котрий член не прийде, буде караний 50 центів, а коли прийде запізно, буде караний 25 ц. Кождий член має прийти на час. Неявившийся урядник платить 1 дол., а коли спізнився, 50 цнт. — В. Гладьо, предс.; П. Коник, кас.; В. Федорчик, секр.

КОТСВИЛ, ПА. Тов. Богд. Хмельницького, від. 248 повідомляє, що мітинґ відбудеться о годині 1. попол. в неділю, 9. марта в церковній гали при Чалий ул. На порядку нарад суть важні справи до полагодження. Присутність кождого члена конечна. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — В. Струш, предс.; Н. Левкович, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. Любов, від. 15 подає до відома своїм членам, що місячні збори відбудуться в неділю, 9. марта о годині 2. попол. в домі Укр. Американських Горожан під ч. 847 Норт Френклин ул. Тож проситься усіх членів явитись на ці збори. Члени суспендовані повинні вирівнати свої залеглости, в противнім случаю будуть з У. Н. С. виключені. — К. Шпікула, секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Тов. Т. Шевченка, від. 64, повідомляє своїх членів, що звичайний мітинґ відбудеться в суботу, 8. марта о годині 6.30 вечер в німецькій гали під ч. 435 Мейн уліция. Кождий член обовязаний явитись на сім мітинґу, бо маємо важні справи до полагодження. Неявившийся член підлягає карі після статута. — В. Григорчук, предс.; Г. Ничка, кас.; М. Сас, секр.

ДОПИСІ

ГЕМТРЕМК, МИШ.

Приставайте до своєї організації.

Будучи в минувшім році членом контрольної комісії в Тов. „Згода" від. 20 У. Н. Союза, я переглянув не тільки діяльність товариства за рік 1923, але цілу роботу Тов. „Згода" за цілий час істнування, се є від року 1918. І що я там найшов? Я дізнався ,що Тов. „Згода" за той час виплатило запомоги хорим членам 997.50, а на народні ціли 565 долярів. Ану скажіть, чи хто з нас чув, щоби чужі організації для нас що дали? А як ми Українці відносимося до свого? Е, пощо я буду там належав? Там буду цілий день сидіти на зборах. Так, земляче, не хочеш сидіти на зборах, заплати за пів року наперед і сиди вдома, коли не хочеш інтересуватися товариським життем. Колиж схочеш прийти, то будеш мав коло чого сидіти; візьмеш свою часопись, перечитаєш, посумуєш над нашою недолею, а дечим і розвеселишся. Подумайте, як у нас тяжко заплатити $7.00 за свою українську часопись на рік; але за то, як наші люди платять що дня по 2 центи за ляцьку ґазету і читають ляцьку шмату, котра і в Америці кидається як скажена собака на все, що українське. Чи не лучше заплатити $7.00 за „Свободу", чим за 300 примірників ляцької дурійки $6.00? як би ми були Українцями, такими як ми повинні бути, то У. Н. Союз не мав би нині 20,000 членів, але більше чим 100,000! А чим більше членів, тим і більше користи. Як би було сто тисяч читачів своєї національної часописи, то з певностию вона не виходила би на 4 сторін, але на 8 або і більше, за ті самі гроші. А які користи з сего? Члени малиби більше ро читати і освідомлюватися, а У. Н. Союз зростав би в більшу силу фінансову; бо тільки з такими світ числиться, з просвіченим і сильним в грошах. Отже позір! Ще сей місяць приймаєся до У. Н. С. і до Тов. „Згода" без вступного. Кому на серци лежить добро не тільки його і його родини, але і добро народне, нехай прийде на найблищий мітинґ товариства до „Української Хати" під ч. 2240 Ґрейлінґ евню, і вступить в ряди своєї славної орґанізації. А як би хто хотів засягнути якої інформації, яку кождому радо уділиться, прошу зголоситися до секретаря Тов. „Згода", від. ч. 20 на слідуючу адресу:

Теодор Ломака, секретар,
2222 Grayling Ave.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО САМІ І ЗАПИСУЙТЕ СВОЇ ДІТИ ДО УКР. НАР. СОЮЗА!

ДИВНИЙ НІМЕЦЬКИЙ МОЛОДЕЦЬ

(Про покійного Отта Бравна, що в 21 році життя згинув в 1918 році на француськім фронті).

Був це дивний чоловік. В спадщині по нім лишилася книжка, що розійшлася досі в 99 тисячах примірників, а в якій поміщено листи, дневник і инчі праці молодого Бравна почавши від 9-го року його життя. Про ту книжку пишуть таке: „Ця книжка стає за цілу бібліотеку. Листи і записки девятилітного хлопця дають таку силу переживань, таку буйність і всесторонність гадок, таку гармонію між формою і змістом, що це прямо не книжка а якийсь сфінкс людського духа".

В школах малий Отто Бравн не мав що робити. Як ученик-дитина він мав таке знанне, що приносило бя честь доцентови університету. Звісний німецький педагог др. Петцольд таке писав про цю чудну дитину: „За двайцять літ моеї педагогічної діяльности не стрінув я ні одного учня, котрого я мігби хоч приблизно порівняти з Оттом Бравном". Дальше той сам педагог каже, що в Німеччині нема такої вищої школи, де ця незвичайна дитина моглаб корисно вчитися й образуватися.

Від дитини переймався Бравн ідеями і ідеалами соціялізму. Але з кождим роком помічалося у нього ріст національної свідомости. В його творах знаходимо на тему націоналізму таку думку: „Думаю, ні, я знаю, що кожда культура була національною і що нація, народ, через те, що боролася, щоб утриматися, була подвижником культури. І тому на мою гадку, в загально людськім інтересі безуслівно необхідно, щоб поодинокі народи вели дійсно еґоїстичну політику, що також мусілиби робити і соціяльні демократи, коли би вони керму взяли в руки".

Хто знає, що чекало того незвичайного хлопця, якби француський гранат не післав його на той світ.